

Claudio Monteverdi

“Mariavespers”

I DEUS IN ADIUTORIUM – psalm 69, 1–2

Intonatio

Antifoon: Laeva eius

II DIXIT DOMINUS – psalm 109

Sex vocibus et sex instrumenti

III NIGRA SUM (Hooglied)

Motetto ad una voce

Antifoon: lam hiems

IV LAUDATE PUERI – psalm 112

Octo vocibus

V PULCHRA ES (Hooglied)

A due voci

Antifoon: Pulchra es

VI LAETATUS SUM – psalm 121

Motetto à 6

VII DUO SERAPHIM

A due voci

Antifoon: Quo abiit

VIII NISI DOMINUS – psalm 126

A dieci voci

IX AUDI COELUM

Prima ad una voce sola poi nella fine à 6

Antifoon: Nigra sum

X LAUDA JERUSALEM – psalm 147

Motetto à 7 voci

XI SONATA à 8

Sopra Sancta Maria ora pro nobis

XII AVE MARIS STELLA

Hymnus à 8

Antiphon: Ave Maria

XIII MAGNIFICAT

Septem vocibus et sex instrumentis

a. Magnificat	g. Deposuit
b. Et Exultavit	h. Esurientes
c. Quia Respexit	i. Suscepit Israel
d. Quia Fecit	j. Sicut Locutus Est
e. Et Misericordia	k. Gloria Patri
f. Fecit Potentiam	l. Sicut Erat in Principio

Teksten

De nummering der psalmen volgt de katholieke Vulgata-vertaling; in de Hebreeuwse en protestantse bijbel zijn de nummers één hoger.

I

Intonatio:

Deus, in adiutorium meum intende:

respons:

Domine, ad adiuvandum me festina.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen. Alleluia.

Intonatio:

God, kom mij te hulp:

respons:

*Heer, haast U mij te helpen.
Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:
zoals het was in den beginne,
en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen. Halleluja.*

II

[Psalm 109]

Antifoon: Laeva eius

Laeva ejus sub capite meo,
et dextera illius amplexabitur me.

Zijn linkerhand ondersteunt mijn hoofd
en zijn rechterhand houdt mij in zijn omhelzing.

Dixit Dominus Domino meo:
sede a dextris meis:
Donec ponam inimicos tuos,
scabellum pedum tuorum.
Virgam virtutis tuae
emittet Dominus ex Sion:
dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tuae
in splendoribus sanctorum:
ex utero ante luciferum genui te.
Iuravit Dominus,
et non penitebit eum:
tu es sacerdos in aeternum
secundum ordinem Melchisedech.
Dominus a dextris tuis;
confregit in die irae suae reges.
Iudicabit in nationibus
implebit ruinas:
conquassabit capita in terra multorum.
De torrente in via bibet:
propterea exaltabit caput.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,

*De Heer sprak tot mijn Heer:
Zit aan mijn rechterhand:
Totdat ik Uw vijanden,
tot een bank maak voor Uw voeten.
De scepter van Uw macht
zal de Heer uit Sion zenden:
heers temidden Uwer vijanden.
Bij U is de heerschappij ten dage van Uw kracht
in de glans van de heiligen
uit de schoot heb ik U voor de dageraad verwekt.
De Heer heeft gezworen,
en het zal hem niet berouwen:
Gij zijt priester in eeuwigheid
volgens de orde van Melchisedek.
De Heer aan Uw rechterhand
verslaat de koningen op de dag zijner wrake.
Hij zal oordelen over de Volkeren,
hij zal de verdelgingen aanrichten,
hoofden zal hij verpletteren in grote gebieden.
Hij drinkt onderweg uit de beek:
daarom zal hij zijn hoofd opheffen.
Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:
zoals het was in den beginne,*

et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

*en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.*

III

Nigra sum, sed formosa,
filia Jerusalem.
Ideo dilexit me Rex
et introduxit me
in cubiculum suum et dixit mihi:
Surge, amica mea, et veni.
Iam hiems transiit,
imber abiit et recessit,
flores apparuerunt in terra nostra,
tempus putationis advenit.

[Hooglied]
Donker van huid doch bekoorlijk,
ben ik, dochter van Jeruzalem:
daarom heeft de koning mij bemind
en mij geleid
in zijn slaapvertrek en mij gezegd:
Sta op, mijn liefste, en kom.
De winter is al voorbij,
de regen is over en verdwenen,
de bloemen zijn ontloken in ons land
Het is tijd om de bomen te snoeien.

IV

[Psalm 112]

Antifoon: Iam hiems

Iam hiems transiit,
imber abiit et recessit:
surge amica mea, et veni.

Reeds is de winter voorbij,
de slagregen is over en verdwenen:
sta op mijn vriendin, en kom.

Laudate pueri Dominum:
laudate nomen Domini.
Sit nomen Domini benedictum:
ex hoc nunc et usque in saeculum.
A solis ortu usque ad occasum:
laudabile nomen Domini.
Excelsus super omnes gentes Dominus:
et super coelos gloria eius.
Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat: et humilia respicit
in coelo et in terra?
Suscitans a terra inopem:
et de stercore erigens pauperem.
Ut collocet eum cum principibus:
cum principibus populi sui.
Qui habitare facit sterilem
in domo: matrem filiorum laetantem.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

Looft, dienaren de Heer,
looft de naam des Heren.
De naam des Heren zij geprezen,
van nu en tot in eeuwigheid.
Van de opgang der zon tot aan haar ondergang
is de naam des Heren prijzenswaard.
De Heer is verheven boven alle volken,
en zijn heerlijkheid boven de hemelen.
Wie is als de Heer, onze God,
die woont in den hoge, en neerziet
op de dingen in de hemel en op aarde?
De behoeftige tilt hij uit het stof
de arme verheft hij uit de drek:
om hem bij de vorsten te plaatsen,
bij de vorsten van zijn volk.
Die de onvruchtbare maakt
tot een blijde huisvrouw met kinderen.
Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:
zoals het was in den beginne,
en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

V

Pulchra es, amica mea,
 suavis et decora filia Jerusalem.
 Pulchra es, amica mea,
 suavis et decora sicut Jerusalem
 terribilis ut castrorum acies ordinata.
 Averte oculos tuos a me,
 quia ipsi me avolare fecerunt.

[Hooglied]

Schoon zijt gij, mijn liefste,
 liefelijk en bevallig, dochter van Jeruzalem.
 Schoon zijt gij, mijn liefste,
 liefelijk en bevallig, zoals Jeruzalem,
 maar ook geducht als een leger in slagorde.
 Wend uw ogen van mij af,
 want ze dwongen mij te vluchten.

VI

[Psalm 112]

Antifoon: Pulchra es

Pulchra es et decora,
 filia Jerusalem:
 terribilis ut castrorum acies ordinata.

Schoon zijt gij, en bekoorlijk,
 dochter van Jeruzalem:
 schrikwekkend als een gerichte slagorde.

Laetatus sum in his quae dicta sunt mihi:
 in domum Domini ibimus.
 Stantes erant pedes nostri:
 in atriis tuis Jerusalem.
 Jerusalem, quae aedificatur ut civitas:
 cuius participatio eius in idipsum.
 Illuc enim ascenderunt tribus
 tribus Domini: testimonium Israel
 ad confitendum nomini Domini.
 Quia illic sederunt sedes in iudicio,
 sedes super domum David.
 Rogate quae ad pacem sunt Jerusalem:
 et abundantia in diligentibus te:
 Fiat pax in virtute tua:
 et abundantia in turribus tuis.
 Propter fratres meos et proximos meos,
 Propter domum Domini Dei nostri,
 loquebar pacem de te:
 quaesivi bona tibi.
 Gloria Patri et Filio
 et Spiritui Sancto.
 Sicut erat in principio
 Et nunc et semper,
 et in saecula saeculorum.
 Amen.

Ik ben verheugd dat mij gezegd is:
 Wij zullen naar het huis des Heren gaan.
 Onze voeten zullen staan
 in Uw voorhoven Jeruzalem.
 Jeruzalem, gebouwd als een stad:
 waar men zal samenkomen.
 Daarheen immers zullen de stammen trekken,
 de stammen des Heren volgens Israels wet
 om de naam des Heren te loven.
 Want daar staan de zetels voor het gericht
 zetels voor het huis van David.
 Jerusalem: Vraagt om vrede voor Jeruzalem:
 en rijkdom voor wie U beminnen:
 Vrede zij uw deel:
 en overvloed heerse binnen uw muren.
 Omwille van mijn broeders en mijn naasten,
 roep ik vrede over U af:
 Omwille van het huis van de Heer, onze God,
 smee ik om heil voor U.
 Ere zij de Vader, en de Zoon,
 en de Heilige Geest:
 zoals het was in den beginne,
 en nu, en altijd,
 en in de eeuwen der eeuwen.
 Amen.

VII

Duo Seraphim clamabant alter ad alterum:
Sanctus, sanctus, sanctus Dominus
Deus sabaoth.
Plena est omnis terra gloria eius.
Tres sunt qui testimonium dant in coelo:
Pater, Verbum et Spiritus Sanctus.
Et hi tres unum sunt.
Sanctus, sanctus, sanctus Dominus
Deus Sabaoth.
Plena est omnis terra gloria eius.

Twee Serafijnen riepen elkaar toe:
Heilig, heilig, heilig is God,
de Heer der heerscharen.
De hele aarde is vervuld van zijn heerlijkheid.
Drie getuigen er in de hemel:
De Vader, het Woord en de Heilige Geest.
En deze drie zijn een.
Heilig, heilig, heilig is God
de Heer der heerscharen.
De hele aarde is vervuld van zijn heerlijkheid.

VIII

[Psalm 126]

Antifoon: Quo abiit

Quo abiit dilectus,
o pulcherrima mulierum?
Quo declinavit dilectus?
Et quaeremus eum tecum.

Waar is uw Liefste heengegaan,
o gij schoonste onder de vrouwen?
Waarheen heeft uw Liefste het aangezicht gewend?
Opdat wij Hem met u zoeken.

Nisi Dominus aedificaverit domum:
in vanum laboraverunt qui aedificant eam.
Nisi Dominus custodierit civitatem:
frustra vigilat qui custodit eam.
Vanum est vobis ante lucem surgere:
surgite postquam sederitis,
qui manducatis panem doloris.
Cum dederit dilectis suis somnum:
ecce haereditas Domini filii:
merces fructus ventris.
Sicut sagittae in manu potentis:
ita filii excussorum.
Beatus vir qui implevit
desiderium suum ex ipsis:
non confundetur cum loquetur
inimicis suis in porta.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

Als de Heer het huis niet bouwt,
vergeefs werken de bouwlieden eraan.
Als de Heer de stad niet bewaart,
vergeefs waken haar wachters.
Vruchteloos is Uw opstaan voor het daglicht:
staat op als U bent uitgerust,
gij die brood der smarten eet.
Hij immers geeft zijn uitverkorenen slaap:
Zie, het erfdeel des Heren zijn zonen,
loon is de vrucht des lichaams.
Als pijlen in een sterke hand,
zo zijn de zonen der jeugd.
Gelukkig is de man die
zijn pijlkoker daarmee heeft gevuld:
hij wordt niet beschaamd als hij spreekt
met zijn vijanden in de poort.
Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:
zoals het was in den beginne,
en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

IX

Omnes hanc ergo sequamur,
qua cum gratia
mereamur vitam aeternam
consequamur. (E.: sequamur)
Praestet nobis Deus, Pater hoc et Filius
et Mater, cuius nomen invocamus
dulce miseris solamen. (E.: amen)
Benedicta es virgo Maria,
in saeculorum saecula.

Laten wij haar daarom allen volgen
om door haar genade,
eeuwig leven te verwerven.
Laten wij haar volgen. (E: wij volgen)
Dat geve ons God, de Vader en de Zoon
en de Moeder, wier lieve naam wij aanroepen
tot troost voor de ellendigen. (E: amen)
Geprezen zijt gij, Maagd Maria,
in de eeuwen der eeuwen.

X

[Psalm 147]

Antifoon: Nigra sum

Nigra sum sed formosa,
filiae Jerusalem:
ideo dilexit me rex,
et introduxit me in cubiculum suum.

Al ziet mijn wezen er donker uit, ik ben toch schoon,
o dochters van Jeruzalem;
daarom heeft de Koning mij verkozen
en mij binnengeleid in de bruidskamer.

Lauda Jerusalem Dominum:
lauda Deum tuum, Sion.
Quoniam confortavit
seras portarum tuarum:
benedixit filiis tuis in te.
Qui posuit fines tuos pacem:
et adipe frumenti satiat te.
Qui emittit eloquium suum terrae:
velociter currit sermo eius.
Qui dat nivem sicut lanam:
nebulam sicut cinerem spargit.
Mittit cristallum suam sicut bucellas:
ante faciem frigoris eius quis sustinebit?
Emittet verbum suum et liquefaciet ea:
flabit spiritus eius, et fluent aquae.
Qui annuntiat verbum suum Jacob:
iustitias et iudicia sua Israel.
Non fecit taliter omni nationi:
et iudicia sua non manifestavit eis.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

Loof de Heer, Jeruzalem:
Loof Uw God, Sion.
Want versterkt heeft hij
de grendels Uwer poorten:
Uw kinderen binnen U heeft hij gezegend.
Hij heeft vrede aan Uw grenzen gebracht
en verzadigt U met voedzaam graan.
Hij zendt zijn woord naar de aarde:
snel verspreidt zich zijn gebod.
Hij geeft sneeuw als wol:
nevel verstroot hij als as.
Hij zendt zijn hagel bij brokjes:
wie zal zijn koude doorstaan?
Hij stuurt zijn woord en het dooit:
zijn adem blaast en de wateren stromen.
Hij heeft zijn woord aan Jacob meegedeeld:
zijn wet en zijn gebod voor Israel.
Geen volk heeft hij zo behandeld:
noch heeft hij hun zijn gebod geopenbaard.
Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:
zoals het was in den beginne,
en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

XI

Sopra Santa Maria ora pro nobis

Heilige Maria bid voor ons.

XII

Ave Maris stella Dei Mater alma,
atque semper Virgo, felix coeli porta.
Sumens illud Ave, Gabrielis ore,
funda nos in pace, mutans evae nomen.
Solve vincla reis,
profer lumen caecis,
mala nostra pelle, bona cuncta posce.
Monstra te esse matrem,
sumat per te preces,
qui pro nobis natus, tulit esse tuus.
Virgo singularis, inter omnes mitis,
nos culpis solutos, mites fac et castos.
Vitam praesta puram, iter para tutum,
ut videntes Jesum, semper collaetemur.
Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus, Spiritui Sancto, tribus
honor unus. Amen.

Gegroet, sterre der Zee, milde Moeder Gods,
en eeuwig Maagd, gezegende poort des hemels.
Dat „Ave” aanvaardend uit Gabriels mond,
bevestig ons in vrede, de naam „Eva” omkerend.
Verbreek de boeien der schuldigen,
schenk licht aan de blinden
verdrijf onze gebreken, eis alle goede dingen.
Toon U een moeder,
dat Hij door U onze beden aanvaardt,
die voor ons is geboren, door U werd gebaad.
Uitverkoren maagd, zachtmoedig boven allen,
maak ons van zonden vrij, zachtmoedig en rein.
Maak ons leven zuiver, bereid ons een veilige weg,
opdat wij, Jezus ziende, ons altijd zullen verheugen.
Lof zij God de Vader,
eer voor Christus en de Heilige Geest,
gedrieën een in waardigheid. Amen.

XIII

Antifoon: Ave Maria

Ave Maria, gratia plena:

Gegroet Maria, vol van genade:

Dominus tecum:

Moge de heer met u zijn:

benedicta tu in mulieribus.

U, de gezegende onder de vrouwen.

a.

Magnificat anima mea Dominum.

Mijn ziel prijst de Heer.

b.

Et exultavit spiritus meus:
in Deo salutari meo.

En mijn geest heeft zich verheugd
over God mijn Heiland.

c.

Quia respexit
humilitatem ancillae suae:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.

Want hij heeft omgezien
naar de nederigheid van zijn dienstmaagd:
voortaan immers prijzen mij zalig
alle generaties.

d.

Quia fecit mihi magna, qui potens est:
et sanctum nomen eius.

Want de machtige heeft mij grote dingen gedaan
en heilig is zijn naam.

e.

Et misericordia eius
a progenie in progenies:
timentibus eum.

En zijn barmhartigheid is
van geslacht tot geslacht
bij degenen die hem vrezen.

f.

Fecit potentiam in brachio suo:
dispersit superbos mente cordis sui.

Hij heeft macht uitgeoefend met zijn arm:
de hooghartigen heeft hij verstrooid.

g.

Deposuit potentes de sede:
et exaltavit humiles.

Heersers heeft hij van de troon verstoten,
en eenvoudigen verhoogd.

h.

Esurientes implevit bonis:
et divites dimisit inanes.

ongerigen heeft hij van het goede voorzien,
en rijken met lege handen weggestuurd.

i.

Suscepit Israel puerum suum:
recordatus misericordiae suae.

Israel, zijn knecht, heeft hij gesteund,
indachtig zijn barmhartigheid.

j.

Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in saecula.

Zoals hij heeft gesproken tot onze vadersen,
Abraham en zijn nageslacht in eeuwigheid.

k.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:

Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest:

l.

Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum.

Zoals het was in den beginne,
en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Amen.